

Samarbete och »senaste forskningsnytt» målet för kurs i Jönköping

Hjärnan i fokus för läkare som lär sig att se över specialitetsgränser

De har ofta samma patienter. Själva har doktorerna däremot olika specialiteter och talar olika språk.

I kursen The brain and the doctor får läkarna lära sig att använda sig av varandras olikheter.

I nära två år har kursen The brain and the doctor pågått i Jönköpings läns landsting. Den vänder sig till läkare inom specialiteter som på något sätt arbetar med hjärnan – psykiatrer, neurologer, geriatriker och rehabiliteringsläkare.

– När olika erfarenheter möts så genererar det ny kunskap. Om man kan bearbeta olika områden gemensamt så får man kraft att utveckla vårdarbetet, resonerar barnpsykiatern Karin Thörne, knuten till landstingets utvecklingsenhet Kultorum och en av idégivarna bakom kursen.

Tanken är att kursen ska bidra till att fördjupa och utveckla det samarbete som redan finns på olika kliniker och specialiteter emellan, till exempel när det gäller patienter med autism eller ätstörningar.

Kurs under två år

– Under något år innan kursen startade funderade vi över det att vi på något sätt borde kunna fördjupa oss gemensamt, berättar Karin Thörne.

Deltagarna har träffats 11 gånger. Vid varje tillfälle har de fått lyssna på en föreläsning av någon inom sitt område framstående forskare, som berört »det senaste» inom området. Deltagarna har sedan arbetat fram och diskuterat frågor med föreläsaren och därefter i grupper talat om hur de nya kunskaperna kan användas i den egna vardagen.

Ofta är det ju sluppen som styr var patienten hamnar. Ett barn med autistiska drag kan exempelvis komma till en barnpsykiater lika väl som till en barnneurolog, allt beroende på hur den som skickat remissen har tänkt.

– En sådan här kurs ger oss ett mer likartat tänkesätt och det behövs gentemot patienterna, konstaterar barnneurologen Gunilla Rydberg och Karin Thörne.

– Föreläsarnas kunskaper har man

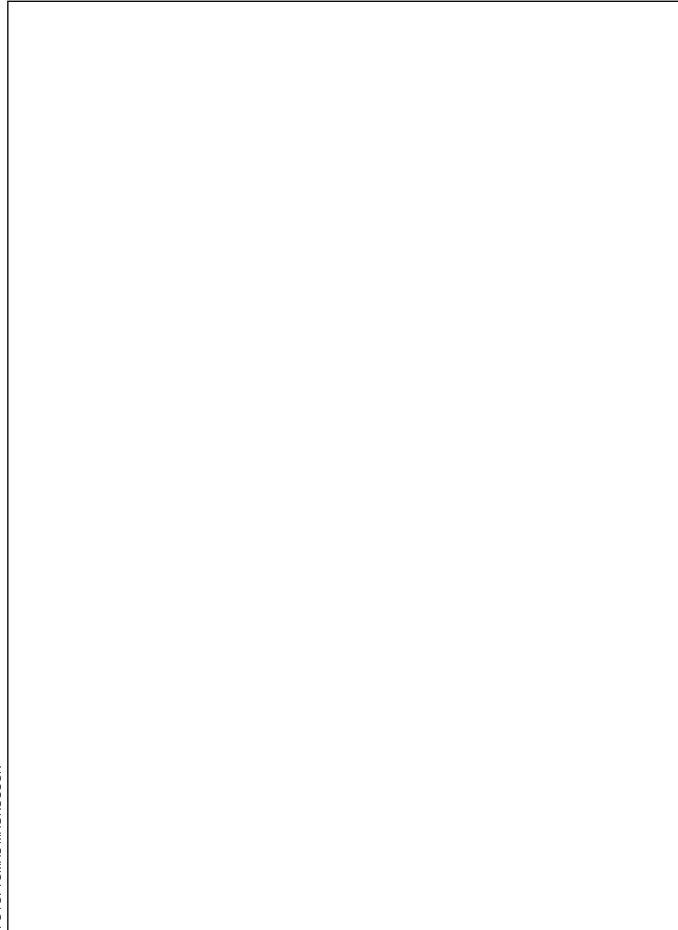

FOTO: TOMAS MAGNUSSON

Stressforskaren Töres Theorell, en av föreläsarna på utbildningen som syftar till att ge läkare från olika specialiteter ny gemensam kunskap. Barnpsykiatern Karin Thörne är en av initiativtagarna till kursen.

haft mycket nytta av. Och arbetet i studiegrupperna har gjort att man fått mer förståelse för hur andra läkare tänker.

– Det handlar inte om att man ska bli lika, utan att lära sig att använda varandras olikheter, säger Gunilla Rydberg.

I början av november hölls det elfte utbildningstillfället och då deltog stressforskaren Töres Theorell. Hans föreläsning illustrerade själva konsensus av kursen på ett bra sätt, menar kursdeltagarna.

– Det handlar inte bara om kropp eller själ, utan alltid både och. Man inser att man inte kan säga att det här är mitt fält och det är jag som har rätt, förklarar Gunilla Rydberg.

Många av deltagarna i kursen arbetar

ganska ensamma som läkare, men i team med andra personalkategorier.

– För mig är det jätteviktigt att föra vidare den kunskap jag får under den här utbildningen till teamet, säger rehabiliteringsläkaren Leif Titusson.

Han är mycket nöjd med kvaliteten på föreläsningarna.

– Jan Wälinder var här och pratade om neurotransmittorer, det var till exempel väldigt bra. Att man får veta det sista som hänt inom forskningen påverkar valet av läkemedel i det dagliga arbetet, berättar han.

Töres Theorells föreläsning om stressstillstånd var också givande, tycker han.

– Nu vet jag vad man kan ta för prover på patienter med ett kroniskt

stresstillstånd, att man exempelvis kan mäta cortisolhalten i saliv. I och med det kan jag förändra mitt sätt att behandla. Och det är ju jätteviktigt att man hela tiden tillförs nya idéer och kunskap, säger Leif Titusson.

Kollegan Lena Bergström-Thorblad, som är barnpsykiater, håller med.

– Det är jätteviktigt att man hänger med, inte bara inom sitt eget snäva område, utan i den allmänna kunskapsutvecklingen. Lika viktigt är det att man inte är så dogmatisk, att man kan se problemen ur andra infallsvinklar. Jag tänker på det där Mark Twain sade, att den som bara har en hammare hanterar alla problem som spikar, säger hon.

Dagens patienter är kunniga

– Föreläsningarna har varit mycket bra och det har varit spännande att höra vilka associationer de väcker hos kolleger med olika specialiteter, det ger olika vinklar på problemen.

Både Leif Titusson och Lena Bergström-Thorblad betonar vikten av att vara påläst inför patienterna.

– Man får inte underskatta patienternas kunskapsnivå. Plösslitigt kan en pappa till en av mina patienter komma och säga att »jag hittade det här via internet, vad tror du om det?», säger Lena Bergström-Thorblad.

– Och man måste vara öppen inför det nya. Jag tycker till exempel att det låter jättespännande det som Töres Theorell berättade om behandling av människor med posttraumatisk stress, att en så enkel metod som ögonrörelsebehandling har goda effekter, trots att man inte vet varför, säger hon.

Att kunna informera patienter om det senaste inom forskningen är betydelsefullt, menar läkarna. Likaså att få kontakter med kolleger inom närliggande specialiteter.

– Man får en ökad förståelse för vilka möjligheter man har att remittera patienter. Och de personliga kontakterna är viktiga; det inger patienten förtroende om jag kan säga att jag känner den jag remitterar till, säger Leif Titusson.

Töres Theorells föreläsning handlade om olika stressreaktioner och bland annat om hur man kan skilja kroniskt trötthetssyndrom från depression. Med exempel från en rad olika studier visar föreläsaren, som är chef för Institutet för psykosocial medicin vid Karolinska institutet, hur nära kopplingen är mellan kropp och själ.

– Det här handlar ju inte bara om våra patienter, utan om oss också, konstaterar en av deltagarna.

En annan säger:

– Man känner en sådan maktlöshet när man inser att det finns en sådan massa kunskap om hur människor reagerar i stressituationer, varför tar man inte tillvara den? Istället skär man ned i skolorna så att barnen får det sämre och ökar tempot i vården så att personalen blir helt utmattad.

Under eftermiddagens gruppdiskussioner diskuterar läkarna just detta: kan man påverka förhållandena i samhället så att färre människor blir sjuka? Och inför sista träffen, med en föreläsare från Centrum för Hälso- och sjukvårdens verksamhetsutveckling vid Uppsala universitet, kommer en av grupperna med ett förslag.

– Kan vi diskutera hur man ska arbeta för en bättre hälsa i samhället? Föreläsaren kanske kan hjälpa oss att producera ett dokument som sammanfattar det vi lärt oss under denna kurs. Det skulle man sedan kunna sprida vidare, så att kunskapen inte stannar hos oss, funderar barnpsykiatern Johan Andreen.

När kursen är slut återstår att se på vilket sätt man kan ta tillvara erfarenheterna i det fortsatta arbetet.

– Inställningen från ledningen på länssjukhuset Ryhov är att stötta samarbete över klinikgränserna, säger Karin Thörne.

Leif Titusson ser flera möjligheter att jobba vidare i samma anda:

– Varför inte hålla likadana kurser inom ämnesområden som tangerar flera specialiteter, till exempel smärta eller sjukskrivning, föreslår han.

Anna Filipsson

– Jag förstår bättre hur man tänker inom andra specialiteter, säger neurologen Gunilla Rydberg.

– Gärna fler gemensamma kurser i andra ämnen, tycker rehabiliteringsläkaren Leif Titusson.

– Det är viktigt att inte vara så dogmatisk, säger barnpsykiatern Lena Bergström-Thorblad

Kända föreläsare och diskussioner i grupp

»The brain and the doctor» är en kurs i Jönköpings läns landsting för läkare som på något sätt arbetar med hjärnan.

Ungefär 40 deltagare med olika specialiteter (exempelvis geriatrik, neurologi, psykiatri, rehabiliteringsmedicin) har följt kursen, som startade våren 1998 och snart ska avslutas.

Utbildningen ska ge kunskaper om

frontlinjerna i forskningen kring hjärnans funktion, människans beteende och kopplingen mellan dessa. Kursen ska också öka kännedomen om närliggande specialiteter, underlätta samverkan och kvalitetssäkra vården.

Vid varje träff har en föreläsare berättat om de senaste forskningsrönen inom sitt område. Efteråt har deltagarna ställt frågor samt diskuterat i grupp hur

de själva kan använda kunskaperna.

Några av föreläsarna: Professor Hans Forssberg om utveckling av nedärvda rörelsemönster och motorisk inlärning, överläkare Martin Ingvar om neurofysiologi, klinikchef Ingmar Rosén om funktionell neuroimaging, professor Jan Wälinder om neurotransmittorer och professor Töres Theorell om hjärnstress. •